

Sygn. akt II Ca 1598/15

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Ryszard Małecki

Sędziowie SSO Ewa Blumczyńska (spr.)

SSO Marcin Miczke

Protokolantst. sekr. sąd. Monika Kwitowska

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2016 r., w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z wniosku W. T. i C. T.

przy udziale (...) sp. z o.o. w P.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wniesionej przez uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Złotowie

z dnia 20 sierpnia 2015 r.

sygn. akt I Ns 47/15

p o s t a n a w i a:

1. oddalić apelację;

2. zasądzić od uczestnika na rzecz wnioskodawców kwotę 120 złotych tytułem zwrotu kosztów za zastępstwo radcy prawnego w postępowaniu odwoławczym.

SSO Ewa Blumczyńska SSO Ryszard Małecki SSO Marcin Miczke

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu swego wniosku W. T. i C. T. wnieśli w piśmie z dnia 15 maja 2015 r. o ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej ich własność, oznaczonej geodezyjnie jako działki nr (...) położonej w Z., gmina Z., dla której Sąd Rejonowy w Z. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) zgodnie z przebiegiem ustalonym przez biegłego geodetę i w piśmie z dnia 11 sierpnia 2015 r. o zasądzenie wynagrodzenia w kwocie 36.600,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wydania postanowienia do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik (...) sp. z o.o. w P. wniósł o oddalenie wniosku, ale co do zasady nie kwestionował powyższego, poza wskazaną przez wnioskodawców wysokość wynagrodzenia i powierzchnię jaką miałyby być objęta służebność (k. 51-52).

Postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2015r. Sąd Rejonowy w Złotowie :

1. ustanowił na rzecz uczestnika (...) sp. z o.o. w P. na nieruchomości położonej w Z., gmina Z. oznaczonej geodezyjnie jako działki nr (...) zapisanej w księdze wieczystej nr (...), stanowiących aktualnie własność wnioskodawców na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej, służebność przesyłu polegającej na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej urządzeń i instalacji energetycznych oraz na prawie korzystania z tej nieruchomości w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tych urządzeń wraz z prawem wejścia i wjazdu na jej teren sprzętem do tego niezbędnym, o przebiegu i powierzchni ustalonej w opinii biegłego geodety J. P. z dnia 02.02.2013 r. (k. 71 - 80), którą to opinię uczynił integralną częścią postanowienia,
2. zasądził od uczestnika (...) sp. z o.o. w P. na rzecz wnioskodawców jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu w kwocie 36.600,00 zł (trzydzieści sześć tysięcy sześćset i 00/100 złotych),
3. w pozostałym zakresie wniosek oddalił,
4. zasądził od uczestnika (...) sp. z o.o. w P. na rzecz wnioskodawców kwotę 4.155,32 zł (cztery tysiące sto pięćdziesiąt pięć i 32/100 złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania,
5. nakazał zwrócić wnioskodawcom kwotę 1.141,68 zł (jeden tysiąc sto czterdzieści jeden i 68/100 złotych) stanowiącą niewykorzystaną część zaliczki, uiszczonej przez wnioskodawców, zapisaną pod nr (...) rejestru zaliczek Sądu Rejonowego w Złotowie,
6. nakazał zwrócić uczestnikowi (...) sp. z o.o. w P. kwotę 1.141,67 zł (jeden tysiąc sto czterdzieści jeden i 67/100 złotych) stanowiącą niewykorzystaną część zaliczki, uiszczonej przez uczestnika, zapisaną pod nr (...) rejestru zaliczek Sądu Rejonowego w Złotowie.

Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego :

Wnioskodawcom przysługuje – na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej - prawo własności nieruchomości stanowiącej działki nr (...) położonej w Z., gmina Z., dla której Sąd Rejonowy w Z. prowadzi księgę wieczystą nr (...). Działki nr (...) stanowią działki rolne z przeznaczeniem pod zabudowę. Na działce nr (...) znajduje się dom wnioskodawców i budynki gospodarcze, a działka nr (...) pozostaje niezabudowana. Istnienie na nieruchomości linii energetycznej napowietrznej uniemożliwia wnioskodawcom swobodne zagospodarowanie działek, ogranicza zdolności inwestycyjne oraz obniża jakość, funkcjonalność i wartość nieruchomości. Pismem z dnia 15 czerwca 2012 r. wnioskodawcy W. T. i C. T., działając za pośrednictwem pełnomocnika, zwrócili się do uczestnika (...) sp. z o.o. w P. o uregulowanie sytuacji prawnej linii energetycznej. Zaproponowano ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem. Prowadzona korespondencja nie dała rezultatu, gdyż uczestnik odmówił ustanowienia służebności przesyłu.

Biegły sądowy w dziedzinie geodezji J. P. sporządził projekt przebiegu służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawców (działki nr (...) położone w Z., gmina Z., dla których Sąd Rejonowy w Z. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...)). Biegły ustalił, iż na działce nr (...) znajduje się linia średniego napięcia 15 kV w układzie trójkątnym o rozpiętości 1,8 m pomiędzy skrajnymi przewodami o długości 91,56 m oparta na jednej podporze A-owej dwusłupowej z podporą, jednej podporze jednosłupowej i stacja transformatorowa zamocowana na dwóch podporach A-owych dwusłupowych. Natomiast wzdłuż granicy z działką (...) przebiega linia średniego napięcia 15 kV w układzie trójkątnym o rozpiętości 1,8 m pomiędzy skrajnymi przewodami oparta na jednej podporze jednosłupowej o długości 80,4 m. Powierzchnia służebności przesyłu w myśl art. 305⁽⁽²⁾⁾§ 1 i 2 k.c. powinna być „konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń” i zależy ona od szerokości pasa niezbędnego do obsługi sieci przesyłowych i dystrybucyjnych (tzw. pas eksploatacyjny, technologiczny, zwany też pasem technicznym strefą ochrony, korytarzem przestrzennym, strefą uciążliwości, strefą kontrolowaną). Szerokość pasa technicznego nie wynika wprost z przepisów powszechnie obowiązujących. W tym konkretnym przypadku biegły geodeta przyjął dla linii niskiego napięcia 0,4 kV wskazany pas

na 7 m (1 m szerokości linii między skrajnymi przewodami oraz po 3 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu na zewnątrz), jak wskazano w uchwale (...) Rady Miejskiej w W. z dnia 27 sierpnia 2010 r., a dla linii średniego napięcia 15 kV pas na 15 m (po 7,5 m od osi linii średniego napięcia), wyliczony jako średnia matematyczna szerokości wskazanych w uchwale Nr (...) Rady Gminy Z. z dnia 27 sierpnia 2009 r. oraz uchwale Nr (...) Rady Miasta i Gminy W. z dnia 18 listopada 2005 r.

Przebieg służebności przesyłu na obu nieruchomościach biegły utrwalił na mapie zasadniczej (k. 73). Jego opinia nie została zakwestionowana przez żadną ze stron.

Biegła sądowa z dziedziny szacowania nieruchomości E. W. określiła wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności na nieruchomości będącej własnością wnioskodawców, stanowiącej działki nr (...) położonej w Z., gmina Z., dla której Sąd Rejonowy w Z. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) na kwotę 36.600,00 zł z uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności: w tym obniżenia wartości nieruchomości z tytułu lokalizacji istniejących urządzeń oraz z tytułu ich posadowienia (co stanowi aspekt odszkodowawczy tegoż wynagrodzenia), i wynagrodzenia za współkorzystanie przez przedsiębiorstwo przesyłowe w przyszłości z nieruchomości wnioskodawców. Biegła dokonując wyceny dysponowała także opinią geodety, a zatem miała pełną wiedzę w zakresie oddziaływania linii na nieruchomość i zakresie ograniczeń jakich doznają właściciele w związku z ustanowioną służebnością.

Wskazana opinia została zakwestionowana przez uczestnika (...) sp. z o.o. w P., który w piśmie z dnia 17 listopada 2014 r. podniósł, iż w skład wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu nie może wchodzić składnik w postaci obniżenia wartości nieruchomości, albowiem nieruchomość została już za niższą cenę nabyta przez wnioskodawców w 2005 r. (k. 179-179v), jednakże nie domagał się sporządzenia opinii uzupełniającej, przesłuchania biegłego na rozprawie ani powołania innego biegłego. Nie wskazał również żadnych dowodów potwierdzających tę okoliczność, a zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 15 października 2008 r. I ACa 418/08 w sądowym postępowaniu cywilnym ustalenie faktu (zespołu poszczególnych faktów), następuje w zasadzie przez udowodnienie każdego z nich (wyjątki przewidują przepisy art. 228-231 k.p.c.). Przepis ustanawiający domniemanie mające ułatwić wykazania pewnych faktów i obalający zasadę, że każdy fakt winien być udowodniony nie powinien być wykładany rozszerzająco. Z tych względów nie można przez jakiegokolwiek analogie stosować domniemania ustanowionego dla innego niż w danej sprawie stanu faktycznego. Stąd nie ulegało żadnym wątpliwości, iż uczestnik (...) sp. z o.o. w P., skoro twierdzi, iż doszło do uwzględnienia w cenie (obniżenia ceny) na skutek istnienia spornych instalacji na gruntach to winien to udowodnić.

Sąd zaakceptował również ustalenia biegłej z dziedziny szacowania nieruchomości E. W., zawarte w pisemnej opinii z dnia 20 września 2014 r., której Sąd polecił ustalenie wysokości odpowiedniego wynagrodzenia z wykorzystaniem wszystkich istotnych okoliczności, w tym aspektów odszkodowawczych (położenie działek, ich właściwości produkcyjne i możliwość użytkowania, umiejscowienie na nich urządzeń przesyłowych, uciążliwość służebności itd.). W tym miejscu godzi się wskazać iż zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2013 r., IV CSK 440/12 (opublikowany w LEX nr 1294169) Brak w art. 305² § 2 k.c. kryteriów określenia rozmiaru wynagrodzenia oznacza, że ustawodawca pozostawił sądowi swobodę polegającą na indywidualizacji ocen w tym zakresie, formułowanych na podstawie określonego stanu faktycznego, które mogą także wynikać z ogólnych reguł porządku prawnego. Zgodnie natomiast z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2012 r. IV CSK 56/12 Wynagrodzenie należne na podstawie art. 305² § 2 k.c. powinno uwzględniać cały uszczerbek będący następstwem ustanowienia służebności przesyłu, w tym także zmniejszenie jej wartości (...) (opublikowane w LEX nr 1227856).

Przy powyższych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy zważył, że wniosek o ustanowienie służebności przesyłu zasługiwał na uwzględnienie. Przy tym, że co do zasady uczestnik go nie kwestionował a jedynie w kwestiach wynagrodzenia stanowisko stron było zdecydowanie rozbieżne. Powołując jako podstawę prawną art. 305¹ k.c, zgodnie z którym nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać

w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu) oraz art. 305² § 2 k.c., że jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu Sąd Rejonowy wskazał, że ustanowienie służebności przesyłu może nastąpić zarówno odpłatnie, jak i nieodpłatnie oraz, że art. 305¹ k.c. tej kwestii nie przesądza. Jednocześnie, że przesłanką uwzględnienia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu jest wykazanie, iż jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., a niemożliwe jest ustanowienie tej służebności w drodze umowy oraz, że adresat służebności musi być przedsiębiorcą – właścicielem urządzeń lub mającym plany inwestycyjne z nimi związane, a ustanawiającym służebność właściciel nieruchomości (ewentualnie jej użytkownik wieczysty).

W kontekście powyższego Sąd Rejonowy wskazał, że niniejszej sprawie niemal wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia fakty zostały przyznane przez uczestnika oraz, że z treści stanowiącego odpowiedź na wniosek pisma uczestnika z dnia 24 września 2012 r. wywiódł, że uczestnik w istocie jest właścicielem urządzeń energetycznych posadowionych na nieruchomości wnioskodawców. Nadto, że wiedza ta stanowiła fakt znany Sądowi urzędowo (art. 228 § 2 k.p.c.), gdyż w związku z innymi sprawami toczącymi się z udziałem (...) sp. z o.o. w P. dysponuje on wiedzą na temat relacji właścicielskich

w stosunku do urządzeń energetycznych tego podmiotu i przedsiębiorstwa – (...) S.A. Jednocześnie, że przysługujące wnioskodawcom prawo własności nieruchomości nie budziło żadnych wątpliwości wobec treści odpisu wyżej powołanej księgi wieczystej. Na podstawie zeznań wnioskodawców i dowodów z dokumentów Sąd ustalił, że wcześniejsze rozmowy na temat umownego ustanowienia służebności przesyłu zainicjowane przez wnioskodawców nie odniosły skutku. Nie budziło też wątpliwości Sądu Rejonowego, że ustanowienie służebności przesyłu jest konieczne dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych. Odwołując się do sporządzonych w sprawie opinii biegłych w kwestii wysokości wynagrodzenia nadał mu formę świadczenia jednorazowego, oddalając wniosek o zasądzenie odsetek od należności od dnia wydania postanowienia z uwagi na jego kształtujący charakter.

Jako podstawę orzeczenie o kosztach postępowania Sąd Rejonowy powołał art. 520 § 2 k.p.c. wskazując, że sprzeczność interesów stron była wyraźna (zwłaszcza w świetle przedprocesowej postawy uczestnika). Mając zaś na uwadze postawę procesową pełnomocnika uczestnika Sąd Rejonowy uznał, że stopień zainteresowania stron też był różny i przy tym zdecydowanie większy po stronie wnioskodawców. Stąd, że brak było podstaw, by ostatecznie na zasadzie § 1 art. 520 k.p.c. koszty te obciążały wnioskodawców. Jednocześnie, że przyjęte rozstrzygnięcie o kosztach odpowiada zasadom odpowiedzialności za wynik postępowania, które winny wyprzedzić zasadę, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie oraz, że ustalenie wysokości wynagrodzenia bezsprzecznie wymagało wiadomości specjalnych, którymi wnioskodawcy ani ich pełnomocnik nie dysponują. Wskazując, że na koszty wnioskodawców złożyły się : opłata od wniosku w kwocie 40,00 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 240,00 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł, zaliczka na biegłych sądowych w kwocie 5.000,00 zł.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył uczestnik zaskarżając postanowienie w części, tj. ponad zasądzoną kwotę 3282 zł, tj. w punkcie 2 oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach, tj. punkt 4.

Jako zarzuty apelacji wskazał naruszenie :

- art. 305 (1) i 305 (2) § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 361, 362 i 363 k.c. poprzez przyjęcie, że w skład wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu wchodzi składnik w postaci umniejszenia wartości nieruchomości w sytuacji, w której wnioskodawca nie wykazał faktu zaistnienia i wysokości ewentualnego uszczerbku [szkody] oraz nie wniósł o zaliczenie jej w skład wynagrodzenia za ustanowienie służebności.

- art. 520 § 1 k.p.c. polegające na obciążeniu kosztami uczestnika

i zastosowanie § 2 i 3 tego artykułu, w sytuacji w której uczestnik co do zasady nie kwestionował wniosku a jedynie oczekiwał wykazania w postępowaniu właściwego wynagrodzenia za ustanowienie służebności.

Przy powyższych zarzutach wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia

- w punkcie 2 poprzez zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kwoty 3 282 zł,
- w punkcie 4 poprzez obciążanie wnioskodawcy całością kosztów postępowania przed Sądem I instancji [4155,32 zł].

Ponadto o przyznanie na rzecz uczestnika od wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne.

W uzasadnieniu powyższych zarzutów apelujący podnosił m. in. , że nie podjęcie przez wnioskodawcę inicjatywy dowodowej polegającej na wykazaniu faktu zaistnienia szkody, zdarzenia ją wywołującego, jej wysokości, związku przyczynowego, podmiotu odpowiedzialnego do jej naprawienia, Sąd I Instancji nie miał prawa arbitralnie wyłączyć na podstawie obliczeń biegłego (który nie jest władny oceniać zakresu i składników wynagrodzenia z art. 305' i nast. k.c. - kwestie prawne] i przyjąć, iż wnioskodawcy należy się wynagrodzenie w zasądzonej wielkości. Nadto, że przyjęcie w skład wynagrodzenia za ustanowienie służebności składnika w postaci obniżenia wartości nieruchomości wykracza poza zobowiązanie nałożone przez Sąd w postanowieniu. Przy tym, że nieruchomość została nabyta przez wnioskodawcę już po obniżonej wartości, tj. w sytuacji w której na nieruchomości znajdowały się urządzenia, co wg. zasad doświadczenia życiowego miało wpływ na wartość nieruchomości, chociażby jako wartość wskazana w akcie notarialnym oraz, że tym samym wyłącznie poszkodowanym z tytułu lokalizacji urządzeń był poprzedni właściciel nieruchomości.

Argumentując zarzut związany z kosztami postępowania wskazał, że nie był przeciwny wnioskowi o ustanowienie służebności a jego zachowanie przedprocesowe nie mogło mieć wpływu na jednostronny zamiar wnioskodawcy, polegający na obciążeniu nieruchomości służebnością.

W odpowiedzi wnioskodawcy wnieśli :

1. oddalenie apelacji w całości;
2. zasądzenie od uczestnika na ich rzecz kosztów postępowania odwoławczego z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja okazała się bezzasadna.

Na wstępie niezbędnym jest zaznaczenie, że kontekst zarzutów apelacyjnych daje podstawę Sądowi odwoławczemu do przyjęcia, że wobec nie kwestionowania przez apelującego ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy są one bezsporne między stronami. Stąd zostały one przyjęte za własne przez Sąd odwoławczy i zarazem miarodajne do rozpoznania zarzutu naruszenia prawa materialnego.

W tej kwestii niezbędnym jest podkreślenie, że omawiana opinia biegłej E. W. sporządzona została zgodnie z postanowieniem dowodowym Sądu Rejonowego z dnia 22 stycznia 2014r. (k. 111 akt), który poza zleceniem ustalenia wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości wnioskodawców sprecyzował kryteria określające to wynagrodzenie, w tym położenie działek, ich właściwości produkcyjne i możliwości użytkowania, umiejscowienie na nich urządzeń przesyłowych, uciążliwość służebności, udział właściciela infrastruktury w korzystaniu z obciążonych nieruchomości przy posiłkowaniu się możliwą do uzyskania wysokością czynszu dzierżawnego za grunt niezbędny do obsługi infrastruktury.

Natomiast brak w art. 305 (2) § 2 kpc określenia przesłanek ustalania wynagrodzenia daje podstawę do przyjęcia, że ustawodawca pozostawił sądowi swobodę polegającą na indywidualizacji ocen w tym zakresie, formułowanych na

podstawie określonego stanu faktycznego, które mogą także wynikać z ogólnych reguł porządku prawnego (vide : postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2013r. (IV CSK 440/12).

Odnosząc to stanowisko do przedmiotu sprawy wskazać należy, że biegła w sposób precyzyjny określiła wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności na nieruchomości. Dokonała tego sposobem pośrednim, który jest sumą dwóch składników – obniżenia wartości nieruchomości na skutek lokalizacji urządzenia przesyłowego i wynagrodzenia za współkorzystanie przez przedsiębiorstwo przesyłowe z nieruchomości w przyszłości, w pasie służebności przesyłu. Jednocześnie wyjaśniła, że obliczenie wynagrodzenia sposobem pośrednim następuje wówczas, jak w omawianej sprawie - gdy brak jest stawek wynagrodzeń i cen transakcyjnych. Obniżenie wartości nieruchomości

(szkodę trwałą) i to wyłącznie pod liniami elektroenergetycznymi określiła na kwotę

33 066 zł. Natomiast wynagrodzenie za współkorzystanie przez uczestnika postępowania z nieruchomości w przyszłości, w pasie służebności przesyłu określiła na kwotę 3 282 zł. W konkluzji biegła wskazała, że wartość wynagrodzenia za ustanowienie przedmiotowej służebności przesyłu na nieruchomości – działkach nr (...) w Z. gmina Z. pod liniami energetycznymi wraz

z uwzględnieniem pasa ograniczonego użytkowania wyniosła 36 600 zł. Poza tym podała aktualny sposób korzystania z nieruchomości, rodzaj infrastruktury technicznej, przeznaczenie przedmiotowych działek i ewentualnej możliwości wydania decyzji o warunkach zabudowy w sytuacji, gdyby nie przebiegała tam linia energetyczna. Podkreśliła, że określona utrata wartości dotyczy wyłącznie pasa zajętego przez linie energetyczne z pasem ochronnym, nie dotyczy chociażby powierzchni gruntu od pasa zajętego przez linię do granicy działki.

Opinia powyższa była kwestionowana przez uczestnika w zakresie uwzględnienia przy ustalaniu wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu składnika w postaci obniżenia wartości nieruchomości, który jego zdaniem został już uwzględniony przy zakupie przez wnioskodawców nieruchomości w 2005 r., co jednak – jak słusznie podniósł Sąd Rejonowy - w żaden sposób nie zostało wykazane w toku postępowania. Zatem Sąd odwoławczy uznając za zasadne w tym zakresie stanowisko Sądu Rejonowego oraz, że biegła w opinii udzieliła jasnych

i wyczerpujących odpowiedzi na postawione w tezach dowodowych pytania - podzielił rozważania Sądu Rejonowego nie znajdując podstaw do ich kwestionowania. Jednocześnie zaznacza, że nabycie własności nieruchomości obciążonej urządzeniami przesyłowymi nie pozbawiło nabywcy prawa żądania wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości a w skrajnych przypadkach żądania ich usunięcia – nie stanowiło więc obciążenia trwałego. Natomiast następujące w wyniku ustanowienia służebności obciążenie prawne nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym a nie jak dotąd jedynie faktycznym, ma charakter trwały i nieodwracalny. O ile więc posiadanie urządzeń utrudnia jedynie właścicielowi korzystanie z nieruchomości w jakimś zakresie, o tyle ich legalizacja polegająca na ustanowieniu ograniczonego prawa rzeczowego, obciąża tę nieruchomość prawnie i nakazuje każdemu właścicielowi respektowanie prawa uprawnionego z tytułu służebności. Źródłem uszczerbku po stronie właściciela jest więc w tym wypadku ustanowienie prawa, a nie samych urządzeń i ten uszczerbek podlega wyrównaniu w ramach wynagrodzenia za ustanowienie służebności (vide : postanowienie SN z 29 maja 2015r., V CSK 468/14, niepublik.). Przy ustalaniu bowiem wynagrodzenia w rozumieniu art. 305 (2) § 2 kpc należne na podstawie tego przepisu wynagrodzenie powinno uwzględniać cały uszczerbek będący następstwem ustanowienia służebności przesyłu. Wynagrodzenie to bowiem obejmuje dwa elementy: rekompensatę za obniżenie wartości nieruchomości, zależne od stopnia ingerencji ustanowionego prawa w prawo własności oraz ekwiwalent, o charakterze zbliżonym do należności czynszowych, za wyrażoną zgodę i prawo do korzystania z gruntu w latach eksploatacji urządzenia. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 08.02.2013 r. IV CSK 317/12, wynagrodzenie za obciążenie nieruchomości służebnością przesyłu musi być indywidualizowane, stosownie do doniosłych dla jego określenia okoliczności konkretnego przypadku. Brak jest podstaw do twierdzenia, że wynagrodzenie to nie może być obliczone na podstawie różnicy między wartością nieruchomości bez obciążenia oraz wartością tej samej nieruchomości z obciążeniem spowodowanym ustanowieniem określonej służebności. Nie ma żadnych przeszkód, by wynagrodzenie za ustanowioną służebność, zarówno ustalone przez strony umownie, jaki i określone orzeczeniem sądu, kompensowało właścicielowi ten uszczerbek w jego majątku, który jest konsekwencją obniżenia się wartości nieruchomości, jako składnika jego majątku w związku z jej obciążeniem służebnością. Podobnie w postanowieniu z dnia 20.09.2012 r.

IV CSK 556/12 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż wynagrodzenie należne na podstawie art. 305 (2) § 2 k.c. powinno uwzględniać cały uszczerbek będący następstwem ustanowienia służebności przesyłu, w tym także zmniejszenie wartości nieruchomości. Stąd wnioskodawcy nie musieli wykazywać w tym zakresie, wbrew argumentacji apelującego - inicjatywy dowodowej. Wnioskodawcy bowiem domagali się jednorazowego wynagrodzenia, ostatecznie w kwocie 36.600 zł. odpowiadającego wartości ustanowionej służebności powołując się na niedogodności i przeszkody w korzystaniu z prawa własności nieruchomości w wyniku usytuowania urządzeń energetycznych.

Zatem uznając zarzut apelacji naruszenia prawa materialnego w postaci art. 305 (2) § 2 kpc za niezasadny Sąd odwoławczy orzekł jak w pkt 1 postanowienia na podstawie art. 385 w zw. z art. 13 § 2 kpc.

Konsekwencją powyższego rozstrzygnięcia jest brak podstaw do zmiany orzeczenia o kosztach postępowania przed Sądem Rejonowym oraz uwzględnienia wniosku o przyznanie wynagrodzenia pełnomocnikowi uczestnika w postępowaniu odwoławczym. Wnioskodawca bowiem w całości wygrał postępowanie pierwszoinstancyjne i mając na względzie, że interesy stron były sprzeczne

w rozumieniu art. 520 § 2 i 3 kpc, bowiem uczestnik postępowania nie był zainteresowany pozasądowym ustanowieniem służebności przesyłu (co pozwoliłoby na uniknięcie kosztów postępowania), a po skierowaniu sprawy na drogę postępowania sądowego domagał się oddalenia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu - nie było podstaw do odmiennej oceny niż przyjęta przez Sąd Rejonowy. Co prawda uczestnik nie kwestionował żądania wniosku co do zasady, ale konsekwentnie przez cały czas trwania postępowania przed Sądem Rejonowym podważał wysokość dochodzonego wynagrodzenia oraz powierzchnię jaką miałyby być objęta służebność. W tym sensie postawa uczestnika niejako zmusiła wnioskodawców do wystąpienia na drogę sądową a następnie kontynuowania postępowania przed Sądem. Nie można zarazem uznać, aby uczestnik postępował niesumienne i oczywiście niewłaściwie (art. 520 § 3 zd. 2 k.p.c.). Zastosowanie art. 520 § 3 zd. 2 k.p.c. zależy od stwierdzenia kwalifikowanej postaci winy i naruszenia przez uczestnika normy nakładającej na niego określony nakaz czy też zakazującej danego zachowania. Przedkładając powyższe do okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić należy, że uczestnik wprawdzie domagał się oddalenia wniosku, jednakże prezentowane stanowisko nie może zostać zakwalifikowane jako działanie oczywiście niewłaściwe czy niesumienne. Zatem Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że chociaż podstawą rozstrzygnięcia winien być przepis art. 520 § 2 k.p.c. to koszty te powinny obciążać w całości uczestnika. W świetle tego przepisu, przy sprzeczności interesów lub różnym stopniu zainteresowania wynikiem postępowania, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub nałożyć go na jednego z uczestników postępowania w całości, nie wyłączając tego uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone. Wniosek o ustanowienie służebności przesyłu został w całości uwzględniony, a to żądanie stanowiło zasadniczy przedmiot sporu. Wnioskodawcy dążyli do pozasądowego uregulowania kwestii służebności, a inicjatywa taka nie znalazła akceptacji uczestnika. Gdyby nie wszczęcie postępowania, istniejący stan faktyczny nie zostałby prawnie uregulowany, co byłoby korzystne przede wszystkim dla uczestnika, który do czasu sądowego ustanowienia służebności przesyłu korzystał

z nieruchomości wnioskodawczyni, nie ponosząc z tego tytułu obciążeń finansowych. Przy tym Sąd Rejonowy przyznał wnioskodawcom wynagrodzenie zgodne z ich żądaniem a precyzyjne określenie wysokości wynagrodzenia wymagało wiadomości specjalnych, którymi wnioskodawcy nie dysponowali.

W związku z powyższym nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut apelacji niewłaściwego zastosowania art. 520 § 2 i 3 kpc. i niezastosowania art. 520 § 1 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie

art. 520 § 2 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc przy uwzględnieniu uregulowania zawartego w § 7 pkt 3 w zw. z § 12.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

W niniejszym postępowaniu wnioskodawcy ponieśli jedynie wydatek związany z wynagrodzeniem pełnomocnika w kwocie 120 zł. i tę sumę Sąd odwoławczy zasądził od uczestnika postępowania na ich rzecz.

SSO Ewa Blumczyńska SSO Ryszard Małecki SSO Marcin Miczke